

Қазақстан Республикасы экология және
табиғи ресурстар министрлігі

«Қазгидромет» РМК

**Тау өзендері бойынша гидрометеорологиялық ақпараттар №83
(Жаңбыр генезисті сел қауіптілігінің күнделікті бюллетені)**

«30» тамыздан - «02» қыркүйекке 2024 ж.

(бюллетеннің әрекет ету аралығы «29» тамыз күні 20 сағаттан «02» қыркүйек күні 20 сағ. дейін 2024 ж.)

құрастырылған уақыты: 29.08.2024 ж.

Мекен жайы : Астана қ., Мәңгілік ел, 11/1
Алматы қ., Абай көшесі, 32

Кезекші синоптик:	Саханова А.	тел.: 8(7172) 79-83-75	e-mail: ukpp@meteo.kz
Кезекші инженер-гидролог:	Букабаева А.	тел.: 8(7172) 79-83-94	e-mail: ugpastana@meteo.kz
СҮЗСББ басшысы:	Яфязова Р.	тел.: 8(727) 267-53-38	e-mail: seli@meteo.kz

**2024 жылғы «30» тамызға
ҚР таулы аудандары бойынша ауа-райы болжамы**

Іле Алатау	Түнде кей жерлерде өткінші жаңбыр (1,0-9,0 мм), найзағай күтіледі, бұршақ жаууы ықтимал. Солтүстік-батыстан соғатын жел солтүстік-шығысқа ауысады, күші 9-14, найзағай кезінде екпіні 18-23 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 12-17 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 2-7, күндіз 7-12 градус жылы.
Күнгей Алатау	Түнде кей жерлерде өткінші жаңбыр (1,0-9,0 мм), найзағай күтіледі, бұршақ жаууы ықтимал. Солтүстік-батыстан соғатын жел солтүстік-шығысқа ауысады, күші 9-14, найзағай кезінде екпіні 18-23 м/с. Ауа температурасы түнде 7-12, күндіз 12-17 градус жылы.
Теріскей Алатау	Түнде кей жерлерде өткінші жаңбыр (1,0-9,0 мм), найзағай күтіледі, бұршақ жаууы ықтимал. Солтүстік-батыстан соғатын жел солтүстік-шығысқа ауысады, күші 9-14, найзағай кезінде екпіні 18-23 м/с. Ауа температурасы түнде 7-12, кей жерлерде 15 градус жылы, күндіз 15-20 градус жылы.
Жетісу Алатау	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-батыстан жел соғады, күші 9-14 м/с. 2000 м: Ауа температурасы түнде 0-5, күндіз 6-11 градус жылы. 3000 м: Ауа температурасы түнде 0-5, күндіз 5-10 градус жылы.
Қырғыз Алатау	Түнде кей жерлерде жаңбыр (1,0-3,0 мм), найзағай күтіледі. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 18-23 градус жылы.
Талас Алатау (Жамбыл облысы)	Түнде кей жерлерде жаңбыр (1,0-3,0 мм), найзағай күтіледі. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 18-23 градус жылы.
Талас Алатау (Түркістан облысы)	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 8-13 м/с. Ауа температурасы түнде 6-11, күндіз 17-22 градус жылы.
Өгем жотасы	Жауын-шашынсыз. Солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 8-13 м/с. Ауа температурасы түнде 8-13, күндіз 19-24 градус жылы.
Маңғыстау таулары	Жауын-шашынсыз. Шығыстан, солтүстік-шығыстан жел соғады, күші 9-14 м/с. Ауа температурасы түнде 18-23, күндіз 30-35 жылы.
Сауыр	Жауын-шашынсыз. Оңтүстік-батыстан соғатын жел солтүстік-батысқа ауысады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 18-23 градус жылы.
Тарбағатай	Жауын-шашынсыз. Оңтүстік-батыстан соғатын жел солтүстік-батысқа ауысады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 6-11, кей жерлерде 14, күндіз 23-28 градус жылы.
Қазақстандық Алтай	Күндіз кей жерлерде жаңбыр (1,0-5,0 мм), найзағай. Жел оңтүстік-батыстан, батыстан соғады, күші 9-14, күндіз кей жерлерде 15-20 м/с. Ауа температурасы түнде 5-10, кей жерлерде 13, күндіз 17-22, кей жерлерде 26 градус жылы.

2024 жылғы "31" тамызға - "02" қыркүйекке арналған **ҚР таулы аумағы бойынша консультативтік болжам**

Алматы: 31 тамызда-01 қыркүйекте жаңбыр (1,0-14,0 мм), найзағай. 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-20,0 мм), найзағай. Ауа температурасы түнде 3-8, күндіз 18-23 градус жылы, 02 қыркүйекте түнде 1-6, күндіз 13-18 градус жылы.

Жетісу: 01 қыркүйекте жаңбыр (1,0-14,0 мм), найзағай. 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-20,0 мм), найзағай. Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 18-23 градус жылы, 02 қыркүйекте күндіз 15-20 градус жылы.

Жамбыл: 01 қыркүйекте жаңбыр, күндіз кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-18,0 мм), найзағай. 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-18,0 мм), найзағай. Ауа температурасы түнде 8-13, күндіз 23-28 градус жылы, 01 қыркүйекте күндіз 17-22 градус жылы, 02 қыркүйекте түнде 5-10, күндіз 15-20 градус жылы.

Түркістан: жаңбыр (1,0-14,0 мм), найзағай. Ауа температурасы түнде 5-10, күндіз 25-30 градус жылы, 01 қыркүйекте күндіз 22-27 градус жылы, 02 қыркүйекте күндіз 17-22 градус жылы.

Маңғыстау: жауын-шашынсыз. Ауа температурасы түнде 18-23, күндіз 28-33 градус жылы, 02 қыркүйекте түнде 20-25, күндіз 25-30 градус жылы.

Абай: 31 тамызда жаңбыр (1,0-12,0 мм), найзағай. 01 қыркүйекте жаңбыр, күндіз кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-20,0 мм), найзағай. 02 қыркүйекте жаңбыр (1,0-12,0 мм), найзағай. Ауа температурасы түнде 10-15, күндіз 20-25 градус жылы, 01 қыркүйекте күндіз 13-18 градус жылы, 02 қыркүйекте түнде 5-10, күндіз 10-15 градус жылы.

Шығыс Қазақстан: 31 тамызда жаңбыр (1,0-14,0 мм), найзағай. 01 қыркүйекте жаңбыр, күндіз кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-20,0 мм), найзағай. 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-20,0 мм), найзағай. Ауа температурасы түнде 8-13, күндіз 20-25 градус жылы, 01 қыркүйекте күндіз 18-23 градус жылы, 02 қыркүйекте түнде 3-8, күндіз 10-15 градус жылы.

2024 жылғы 29 тамыздағы жағдай бойынша Іле Алатауының таулы өзендеріне шолу

Өткен тәулікте Іле Алатауының таулы өзендерінде жауын-шашын салдарынан, су деңгейінің көтерілуі бақыланды. Сарысай ө. сағасынан төмен – Кіші Алматы ө. және Таутүрген а. – Түрген ө. гидрологиялық бекеттерінде су деңгейі 8 см-ге дейін көтерілді. Температуралық фон 2 °С-тан 19 °С оң мән аралығында. 29 тамызда таңғы сағат 5 те нөлдік изотерма 3722 м биіктікте болды.

**2024 ж. "29" тамыздағы
Іле Алатауының таулы өзендерінің режимі туралы мәліметтер**

№	Өзен	Пункт	Биіктік, м	Ауа температурасы, °С			Жауын-шашын, мм		Су деңгейі, см		Су өтімі, м ³ /с			Тәуліктегі су деңгейінің өзгерісі (8 сағ.), см	Лайлылық
				Макс. 28.08	Мин. 28.08	08 сағ. 29.08	Күндіз 28.08	Түнде 29.08	Орт. 28.08	08 сағ. 29.08	Орт. 28.08	Макс. 28.08	08 сағ. 29.08		
1	Кіші Алматы	Мыңжылқы МС	3017	11.0	2.1		0.6	5.1							
2	Кіші Алматы	Мыңжылқы МС ГБ	3017			4.0			270	268				0	*
3	Кіші Алматы	Тұйықсу а/б ГБ	2466			10.0			553	552				0	*
4	Кіші Алматы	Шымбұлақ МС	2200	21.7	6.3		0.5	5.0							
5	Кіші Алматы	Сарысай ө. сағасынан төмен ГБ	1928			12.0			283	282	3.61	3.89	3.55	+2	*
6	Кіші Алматы	Медеу ГБ	1700			13.0			116	113				0	*
7	Батарейка	Просвещенец д/ү ГБ	1569			14.0			47	47	0.06	0.06	0.06	0	0
8	Кіші Алматы	Алматы қ. ГБ	1179			14.0			195	195	3.13	3.13	3.13	0	*
9	Бұтақ	Бұтақ а. ГБ	1475			19.0			249	249				0	*
10	Үлкен Алматы	Көлден 1.1 км биіктікте ГБ	2654			6.0			327	325	5.67	6.29	5.05	0	*
11	Үлкен Алматы	Проходной ө. сағасынан 2 км жоғары ГБ	1471			15.0			277	277				0	*
12	Құмбел	саға ГБ	2150			8.0			100	100				0	*
13	Проходная	саға ГБ	1422			15.0			285	284	3.33	3.41	3.25	0	*
14	Терісбұтақ	саға ГБ	1362			14.0			211	211	1.16	1.16	1.16	0	*
15	Қаскелен	Қаскелен қ. ГБ	1133			15.0		2.0	301	298	9.2	8.4	7.6	-2	*
16	Түрген	Таутүрген а. ГБ	1054			14.0			112	119				+8	1
17	Есік	Есік қ. ГБ	1279			12.0			237	235				-2	*
18	Талғар	Талғар қ. ГБ	1199			15.0			205	204				0	*
19	Үлкен Алматы көлі	Көлдің солтүстік жағалауындағы ГБ	2500	16.5	4.4		0.5	4.1	986	987				+2	*
20	Баянкөл	Баянкөл а. ГБ				11.0			130	117				+3	3
21	Көктал	Аралтөбе а. ГБ				12.0			229	229	9.4	9.8	9.06	-2	*
22	Мерке	Улбутуй қыс. ГБ							126	113	6.21	6.21	3.74	-13	*

Ескертпе:

* - деректер жоқ

«30» тамыздан - «02» қыркүйекке 2024 ж.
Қазақстанның таулы аумағына жаңбыр генезисті сел қауіптілігі туралы кеңес беру

Облыстар	Сел қауіпті аудандар	Гидрометеорологиялық жағдай
Алматы	Іле Алатауы	Биік таулы аймақта қар түсуіне байланысты, қар сызығы 3500 м дейін төмендеді. Мұздықтардың еруі баяулады. Нөлдік изотерма таңғы сағат 5-те 3722 м биіктікте болды. Орта таулы аймақта топырақтың ылғалдылығы жоғары. 30 тамызда түнде кей жерлерде өткінші жаңбыр (1,0-9,0 мм), найзағай күтіледі, бұршақ жаууы ықтимал. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда, 01 қыркүйекте жаңбыр (1,0-14,0 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-20,0 мм), найзағай. Іле Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашындар түскен кезде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. Кіші және Үлкен Алматы өзендерінің алаптары үшін сел түзуші факторлардың критерийлеріне жеткен кезде дауылды ескерту беріледі.
	Күнгеі Алатауы	Жауын-шашынның түсуіне байланысты ауа температурасы төмендеді. Мұздықтардың еруі баяулады. 30 тамызда түнде кей жерлерде өткінші жаңбыр (1,0-9,0 мм), найзағай күтіледі, бұршақ жаууы ықтимал. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда, 01 қыркүйекте жаңбыр (1,0-14,0 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-20,0 мм), найзағай. Күнгеі Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашындар түскен кезде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.
	Теріскей Алатау	Ауа температурасы салыстырмалы төмен. Мұздықтардың еруі шамалы. 30 тамызда түнде кей жерлерде өткінші жаңбыр (1,0-9,0 мм), найзағай күтіледі, бұршақ жаууы ықтимал. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда, 01 қыркүйекте жаңбыр (1,0-14,0 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-20,0 мм), найзағай. Теріскей Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашындар түскен кезде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.
Жетісу	Жетісу Алатауы	Ауа температурасы көтерілді, бірақ бұрынғыдай салыстырмалы төмен. Мұздықтардың еруі шамалы. 30 тамызда, 31 тамызда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 01 қыркүйекте жаңбыр (1,0-14,0 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-20,0 мм), найзағай. Жетісу Алатауында қарқынды ұзақ жауын-шашындар түскен кезде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.
Жамбыл	Қырғыз Алатауы	Ауа температурасы төмендеді. Мұздықтардың еруі шамалы. 30 тамызда түнде кей жерлерде жаңбыр (1,0-3,0 мм), найзағай күтіледі. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда, 01 қыркүйекте жаңбыр, күндіз кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-18,0 мм), найзағай. Қарқынды ұзақ

	Талас Алатауы	жауын-шашындар түскен кезде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-18,0 мм), найзағай. Қарқынды ұзақ жауын-шашындар түскен кезде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.
Түркістан	Талас Алатауы	Ауа температурасы төмендеді. Мұздықтардың еруі шамалы. 30 тамызда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда, 01 қыркүйекте, 02 қыркүйекте жаңбыр (1,0-14,0 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
	Өгем жотасы	
Маңғыстау	Маңғыстау таулары	30 тамызда, 31 тамызда, 01 қыркүйекте, 02 қыркүйекте жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Абай	Тарбағатай	30 тамызда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда жаңбыр (1,0-12,0 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 01 қыркүйекте жаңбыр, күндіз кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-20,0 мм), найзағай. Қарқынды ұзақ жауын-шашындар түскен кезде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 02 қыркүйекте жаңбыр (1,0-12,0 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ.
Шығыс Қазақстан	Сауыр	Ауа температурасы төмендеді. Мұздықтардың еруі шамалы. 30 тамызда жауын-шашынсыз. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда жаңбыр (1,0-14,0 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 01 қыркүйекте жаңбыр, күндіз кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-20,0 мм), найзағай. Қарқынды ұзақ жауын-шашындар түскен кезде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-20,0 мм), найзағай. Қарқынды ұзақ жауын-шашындар түскен кезде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.
	Қазақстандық Алтай	Ауа температурасы төмендеді. Мұздықтардың еруі шамалы. 30 тамызда күндіз кей жерлерде жаңбыр (1,0-5,0 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 31 тамызда жаңбыр (1,0-14,0 мм), найзағай. Жаңбыр генезисті сел қауіптілігі жоқ. 01 қыркүйекте жаңбыр, күндіз кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-20,0 мм), найзағай. Қарқынды ұзақ жауын-шашындар түскен кезде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз. 02 қыркүйекте жаңбыр, кей уақыттарда қатты жаңбыр (1,0-20,0 мм), найзағай. Қарқынды ұзақ жауын-шашындар түскен кезде сел түзілуі мүмкін. Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтаңыз.

Сел қауіптілігінің деңгейі (5 Қосымша).

!!! Ескерту: Сел қауіпті ауданда тәртіп ережесін сақтаңыз (6 Қосымша).

Сел қауіптілігінің деңгейі

Сел қауіптілігінің деңгейлері	Сел қауіптілігінің деңгейін анықтайтын факторлар	Сел үдерісінің даму ықтималдылығы	Қауіптілік дәрежесі	Қорғау шаралары
	<p>Маусымдық қар сызығы жағдайының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының, сұйық жауын-шашынның қарқындылығы мен ұзақтығының жоғары мәндері</p>	<p>Негізгі өзен аңғарында сел үдерісінің даму ықтималдығының жоғары болуы және негізінен таулардан шыға берісте сел массасының шөгуі</p>	<p>Өзен аңғарында және таулардан шыға берісте орналасқан халық пен шаруашылық объектілеріне үлкен қауіптілік</p>	<p>Халықты, мемлекеттік және шаруашылық басқару органдарын құлақтандыру</p>
	<p>Маусымдық қар сызығы жағдайының, ауа температурасының, топырақ ылғалдылығының, болжанатын сұйық жауын-шашынның мөлшерінің жоғары мәндері</p>	<p>Селдің негізгі өзен аңғарына шығу ықтималдығы және онда сел массасының шөгуі</p>	<p>Өзен аңғарында орналасқан халық пен шаруашылық объектілеріне потенциалды қауіптілік</p>	<p>Халықты, мемлекеттік және шаруашылық басқару органдарын құлақтандыру</p>
	<p>Сел қалыптасуының потенциалды ошақтары болған кезде төмен таулы аймақтағы салыстырмалы түрде төмен ауа температурасы, топырақтың ылғалдылығы, сұйық жауын-шашынның қарқындылығы мен ұзақтығы</p>	<p>Селдің пайда болу ықтималдығы шамалы</p>	<p>Төмен таулы аймақтағы селдің пайда болу аймағындағы адамдар үшін потенциалды қауіптілік</p>	<p>Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау, «Абайлаңыз, сел қауіптілігі бар телім» ескерту қалқандарын назарға алу</p>
	<p>Төмен ауа температурасы, топырақтың ылғалдылығы, сұйық жауын-шашынның, сел пайда болу ошақтарының болмауы</p>	<p>Селдің қалыптасу жағдайлары жоқ</p>	<p>Қауіптілік жоқ</p>	<p>Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелерін сақтау, «Абайлаңыз, сел қауіптілігі бар телім» ескерту қалқандарын назарға алу</p>

Ақпаратты пайдалану кезінде "Қазгидромет" РМК-ға сілтеме міндетті

Сел қауіптілігінің белгілері және Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

Тауларға баруды және тауда болуды жоспарлау кезінде ауа райы болжамын ескеру және дауылды ескертулерді қадағалау, сұрапыл апат қауіптілігіне уақытылы әрекет ету қажет.

Сел ағынының тереңдігі 40-50 м жетуі мүмкін (әсіресе арнаның бұрылыстарында), ағынның қозғалу жылдамдығы-5-10 м/с және одан жоғары (жекелеген жағдайларда 15-20 м/с дейін) болады. Егер адам сел ағынына түссе, өлімге алып келуі сөзсіз, сондықтан қауіпсіздік шараларын сақтау ерекше мәнге ие болады.

Қатты жауын-шашынның түсуінен туындаған сел қауіптілігінің белгілері

- ✓ Өзендегі судың шығыны мен лайлылығының күрт артуы.
- ✓ Өзен арнасының жоғарғы бөлігінде балшық шаңы бұлтының және гүрілдің пайда болуы.
- ✓ Селге жақын жерде топырақ беткейін шайқау.

Сел қауіптілігі бар аймақта тәртіп ережелері

- ✓ Өзен арнасына (жайылмасына), құрғақ арнаға және көл бөгетіне жақын жерде демалуға және шатырлы лагерь құруға болмайды.
- ✓ Бақылаушыны алға қойыңыз, сонда ол алда не болып жатқанын көреді және төнген қауіп туралы ескертеді, сонымен қатар өзеннен су алуға барғанда.
- ✓ Сұйық жауын-шашынның қарқынды түсуі және сел қауіптілігінің басқа да белгілері кезінде өзен арнасынан (жайылмасынан), құрғақ арнадан алыстау және аңғардың баурайы бойынша 40-50 м жоғары көтерілу.
- ✓ Сел өткен кезде одан өзен арнасының бойымен қашуға болмайды, аңғардың баурайы бойымен 40-50 м жоғары көтерілу керек (сел тасқынынан тастар ұшуы мүмкін).
- ✓ Тік жартастар мен тік беткейлердің астында тоқтамаңыз (топырақ беткейінің шайқалуынан, сел жақын жерде, құламалар мен тастың түсуі болуы мүмкін).
- ✓ Сел өткеннен кейін өзен арнасына түспеу, өйткені арнада сел қайта қалыптасу мүмкін.
- ✓ Сел жүріп өткеннен соң беткейлердің сырғуынан, үзілген немесе салбырап тұрған электр сымдарынан, бүлінген газ магистралынан абай болған жөн.